

abans de caure malalt. Va venir-hi a casar Josefa Gallemí, la caballera de la casa, amb Lluís Viada i Lluch, jove advocat amic del poeta. A falta d'un text memorialístic, vam creure que hi podíem lligar un breu poema de Verdguer, datat a la vila el 1892, que canta místicament una santa pastora lligada amb una font. Aquest poema també podria anar lligat a la font de sant Domènec, però la font, com ja veurem tenia altres textos amb què singularitzar-se.

Un altre cas de patrimoni desaparegut és el de can Ripoll, l'antiga localització de la ferreria avui ocupada per una casa de nova planta. Era inexcusable localitzar-hi fragments memorialístic de Joaquim Ripoll. Gairebé davant per davant de can Ripoll hi ha la casa on ha viscut tota la vida el poeta Josep Lladó. Hi ha una tendència no del tot justifi-

cada de no honorar els escriptors que encara són vius. Vam creure que en el cas de Josep Lladó no havia de ser així. Ell ha creat tota una rapsòdia de llocs argentonins i era de justícia que poguéssim gaudir en vida d'aquest reconeixement de casa seva com a lloc literari.

En l'apartat dels llocs de reconeixement popular hi ha la creu de terme de Sant Sebastià. De fet els textos de Ripoll i Lladó s'hi poden emmarcar perfectament evocant un punt d'entrada a la vila i la vida del carrer Gran de fa uns cent anys. Lloc popular per excel·lència és la Paret de les Mentides o el Cap de Creus que podem lligar amb poemes de Lina Casanovas i Josep Lladó. Com també popularíssima és la Font de Sant Domènec que ha quedat immortalitzada amb un poema del mateix Lladó. Qui també n'ha dedicat un de genèric al càntir,

pretext modern de la tradició popular que s'engalza perfectament al Museu del Càntir. I, encara, la capella del Sant Crist que fa més d'un centenar d'anys dona la benvinguda als visitants tal com corrobora un poema de Monserdà.

Per acabar, entrariem en la literaturització d'espais naturals ben representats per la Font Picant (amb textos de Monserdà i Lladó) i l'Aixernador, lloc d'espais infantils de Ripoll.

Arribà a la concreció dels llocs literaris argentonins m'ha exigit anys de fer-me'ls meus i de descobrir possibles textos que hi podien lligar. Per tant, una dinàmica que ha volgut temps, reflexió i molta curiositat. El mateix mètode que he seguit per recórrer els milers de llocs i textos que han quallat en els dotze volums de la *Geografia literària dels Països Catalans*.

LLIBRES A RAIG

Memòria i literatura

MARIA JOSEP CASTILLO

Juventuts Socialistes Unificades de Catalunya. La lluita per retornar les llibertats democràtiques en el Mataró de la postguerra

Una vegada més, la Margarida Colomer apareix en la secció Llibres a raig de *fontes*. En aquest cas, es tracta d'una publicació que té trajectòria, doncs estem davant d'una edició ampliada i revisada d'un estudi que l'autora va fer el 2007. La Fundació Nous Horitzons, que el va publicar fa catorze anys i el torna a reeditar ara, és una entitat vinculada a Iniciativa per Catalunya Verds i el treball forma part de la col·lecció "El pensament i l'acció".

La Margarida ha revisat l'es-

tudi en el marc de la celebració del centenari del Forn del Vidre. És, per això, que el pròleg de la nova edició el fa l'Anna Huertos, advocada i presidenta de la Unió de Cooperadors de Mataró. El de l'edició anterior, la del 2007, que també incorpora la nova del 2021, el signaven Josep Canal, Josep Illa i Salvador Milà, militants tots tres del PSUC als anys 70 del segle passat. En els dos pròlegs es lloa la tasca que fa la Margarida: recuperar la memòria i lluitar contra l'oblit.

El gruix del llibre el formen les biografies realitzades a partir d'entrevistes fetes per l'autora als protagonistes dels fets, els joves que als anys 50 del segle passat foren represaliats pel franquisme i que eren membres de les Joven-

tuts Socialistes Unificades de Catalunya i treballadors de la cooperativa del Forn del Vidre: Joan Bueno, Antoni Dalmau, Rosend Dalmau, Salvador Rovira, Romuald Grané, Lluís Riera, Jaume Vázquez i Amadeu Vives. Abans de les pàgines a ells dedicades, la Margarida ens ofereix una aproximació a l'organització del PSUC i de les JSUC a Mataró, una visió de la postguerra i la lluita per les llibertats per part de les JSUC a la ciutat i el relat de la detenció de deu joves mataronins militants de les JSUC.

La Margarida incorpora algunes fotografies que il·lustren el relat dels entrevistats. Destaquem les realitzades a les presons on van complir condemna, com la de Burgos o el penal d'El Dueso, a

JOVENTUTS SOCIALISTES
UNIFICADES DE CATALUNYA
La lluita per retornar les
llibertats democràtiques en el
Mataró de la postguerra

Margarida Colomer i Rovira

El
pensament
i l'acció

Quaderns de la Fundació
Nous Horitzons

21 de febrer 2017
170 pàgines | 10,90 € | ISBN 978-84-165-1111-1

■ **COLOMER I ROVIRA,**
Margarida

■ *Joventuts Socialistes
Unificades de Catalunya.
La lluita per retornar les
llibertats democràtiques en
el Mataró de la postguerra*

■ **Fundació Nous Horitzons.**
Barcelona, 2021

■ 152 pàgines

Santoña.

Complementa l'estudi un recull de les fonts consultades, les orals, bibliogràfiques i documentals. Volem ressaltar també l'annex documental, on es reproduïx la revista clandestina *Juliol* i documents que ratifiquen els testimonis dels protagonistes, com el sumari de la causa general contra ells dels anys 1953-54.

■ *Universos Literaris. Vuitanta-cinc semblances*

I també ens alegrem d'incorporar en aquesta secció un nou llibre d'en Llorenç Soldevila. En anteriors números de *fonts*, ens hem fet ressò de l'evolució del seu magne projecte, la publicació de la *Geografia literària dels Països Catalans*. A poc a poc, any

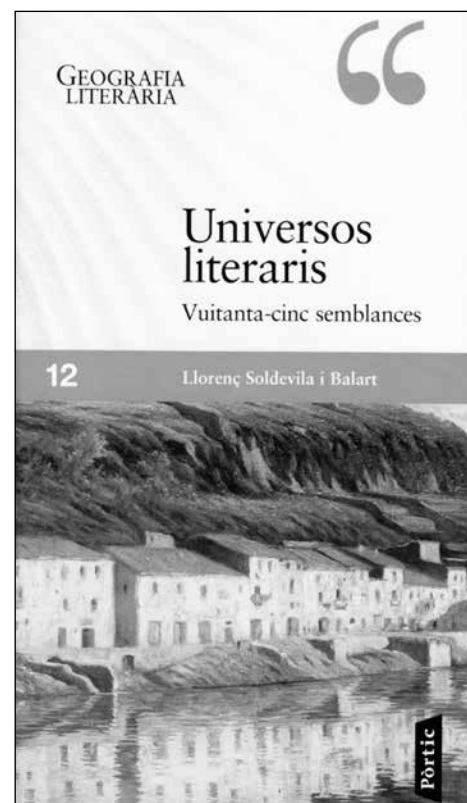
rere any, i fruit de molts esforços, ja es veu la llum al final del túnel, doncs els darrers volums van apareixent. En aquesta ocasió es tracta però d'un que no ens fa recórrer directament un territori concret. En aquest cas el "viatge" el fem de la mà de vuitanta-cinc personatges. Són els escriptors i escriptores que en Llorenç ha seleccionat per recórrer amb ells els seus universos literaris, els seus territoris.

En el pròleg, en Llorenç ens explica la gènesi dels 85 recorreguts, algun sorgit de les seves rutes literàries amb alumnes mataronins als anys 80 del segle passat, altres apareguts en publicacions com *El Punt-Avui* o *El 9 Nou*. S'ha intentat que tots els racons de les terres de parla catalana estiguin representats per algun autor, i alguns d'ells han guiat en persona a en Llorenç en els recorreguts. Acaba el pròleg fent esment de com el present volum ha pogut veure la llum gràcies a les aportacions econòmiques de particulars i entitats i que apareixen llistades a les primers pàgines del llibre; es tracta del micromecenatge o crowdfunding.

Des de l'Edat Mitjana amb Ramon Llull i Ausiàs March fins a escriptors joves (a la cinquantena) i en actiu com Albert Vilaró o Francesc Serés, podem acompanyar als seixanta-nou escriptors, catorze escriptores i dues parelles (les formades per Carles Riba i Clementina Arderiu i la de l'Agustí Bartra i l'Anna Murià) i recórrer de la seva mà alguns dels indrets que els han marcat d'alguna manera. Les limitacions d'espai han fet que en Llorenç es plantegés un límit de paraules, uns 7.000 caràcters, per cada autor, conscient que alguns es mereixien més pàgines. Cadascun dels vuitanta-cinc capítols segueix el mateix esquema: fotografia de

l'escriptor/a, el text d'en Llorenç i un seguit d'imatges, de fotografies, que ens permeten fer un tast dels paisatges de cada autor/a. Els textos d'en Llorenç són doncs biografies molt particulars ja que l'entorn de cada autor i com es veu reflectit en la seves obres és el que prioritza.

L'escriptor i professor mallorquí Damià Pons fa un breu pòrtic al volum després de les paraules introductòries d'en Llorenç. I al

■ **SOLDEVILA I BALART,**
Llorenç

■ *Universos Literaris.
Vuitanta-cinc semblances*

■ **Ed. Pòrtic. Barcelona, 2022**

■ 532 pàgines

final un epíleg d'Alexandre Bataller, de la Universitat de València clou el volum. Recullo les paraules de Pons per finalitzar aquesta ressenya: "Si cada persona és un món, és versemblant pensar que un escriptor que tingui una obra vasta i intensa ben bé pugui ser considerat un univers". Així doncs, convidats estem a recórrer aquests vuitanta-cinc universos de la mà d'en Llorenç Soldevila.